

Ida Kniivilä

KESTÄVÄ KEHITYS VAASAN KAUPUNGIN PÄIVÄKODEISSA

Sosiaali- ja terveysala
2011

TIIVISTELMÄ

Tekijä	Ida Kniivilä
Opinnäytetyön nimi	Kestävä kehitys Vaasan kaupungin päiväkodeissa
Vuosi	2011
Kieli	suomi
Sivumäärä	44 + 3 liitettä
Ohjaaja	Hans Frantz

Tutkimuksen aiheena oli kestävän kehityksen toteutuminen Vaasan kaupungin päiväkodeissa. Kestävä kehitys valittiin aiheeksi sen ajankohtaisuuden vuoksi. Tutkimuksella haluttiin selvittää otetaanko Vaasan kaupungin päiväkodeissa huomioon kestävä kehitys ja kuinka se näkyy päiväkodin toiminnassa. Tutkimuksessa tiedusteltiin myös kestävän kehityksen huomioimisen haasteellisuutta sekä selvitettiin kaipaavatko lastentarhanopettajat lisää tietoa kestävästä kehityksestä.

Teoreettisessa viitekehyksessä tarkastellaan kestävästä kehitystä, päivähoitoa ja niiden yhteen sovittamista sekä ympäristökasvatusta. Tutkimus suoritettiin kyselylomakkein, jotka toimitettiin viiden suomalaisen päiväkodin lastentarhanopettajille. Kyselyyn vastasi 21 lastentarhanopettajaa, vastausprosentti oli 70.

Tutkimuksessa selvisi että päiväkodeissa otetaan huomioon kestävä kehitys. Materiaalivalinnat, kulutuksen tarkkailu sekä retket lähiympäristöön tukevat päiväkotien kestävästä kehitystä. Vähemmälle huomiolle jäi sosiaalinen ja kulttuurinen kestävä kehitys. Vastauksiin vaikutti se mitkä asiat kukin vastaaja mieltää kestäväksi kehitykseksi.

ABSTRACT

Author	Ida Kniivilä
Title	Sustainable Development in Vaasa City Kindergartens
Year	2011
Language	Finnish
Pages	44 + 3
Name of Supervisor	Hans Frantz

The purpose of this bachelor's thesis was to study how sustainable development is implemented in Vaasa City kindergartens. The topic was chosen because it is current on the moment. The aim was to find out whether sustainable development is taken into account in the kindergartens and how it can be seen in the day to day-life in the kindergartens. A further aim was to find out what the challenges are and if the kindergarten teachers need more information about sustainable development.

The theoretical frame deals with sustainable development, day care, combining these two and environmental education. The study was carried out with questionnaires, which were given to kindergarten teachers in five Finnish kindergartens. The study was participated by 21 kindergarten teachers and the response rate was 70.

The results show that kindergartens pay attention to sustainable development. The choice of materials, observing and following consumption and field trips in the surrounding environment support the sustainable development. Responses were affected by each respondent's individual idea of what is defined as sustainable development.

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1	JOHDANTO.....	8
2	KESTÄVÄ KEHITYS	9
	2.1 Kestävä kehitys ja sen kolme ulottuvuutta.....	9
	2.2 Mistä kestävä kehitys sai alkunsa?	10
3	PÄIVÄHOITO	12
	3.1 Laki lasten päivähoidosta.....	12
	3.2 Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet	12
	3.3 YK:n lapsen oikeuksien sopimus.....	13
4	KESTÄVÄÄ KASVATUSTA.....	14
	4.1 Kohti kestävämpää kasvatusta	14
	4.2 Lapselle ominaiset tavat toimia ja ajatella	15
5	KESTÄVÄ KEHITYS PÄIVÄHOIDOSSA.....	17
	5.1 Kestävä kehitys varhaiskasvatusta ohjaavien asiakirjojen pohjalta.....	17
	5.2 Kestävää kehitystä edistävän kasvatuksen ja koulutuksen strategia ja sen toimeenpanosuunnitelma vuosille 2006–2014	18
6	YMPÄRISTÖKASVATUS.....	19
	6.1 Ympäristökasvatus tänään	19
	6.2 Palmerin puumalli.....	21
7	MATERIAALIA VARHAISKASVATUKSEN KESTÄVÄÄN KEHITYKSEEN	23
	7.1 Kasvua kohti kestäväää kehitystä	23
	7.2 KEKE päiväkodissa	23
	7.3 Lasten maapalloretki	24
8	TUTKIMUKSEN KUVAUS.....	25
	8.1 Tutkimuksen esittely	25
	8.2 Tutkimusmenetelmä.....	26
	8.3 Tutkimuksen luotettavuus	26
	8.4 Tutkimuksen tarpeellisuus	27

9	TUTKIMUKSEN TULOKSET.....	28
9.1	Kestävä kehitys päiväkodin toiminnassa	28
9.2	Kestävää kehitystä tukevat toimintatavat, menetelmät ja ohjelmat	31
9.3	Voitaisiinko jotain muuttaa.....	32
9.4	Kestävä kehitys toiminnan suunnittelussa	33
9.5	Kestävän kehityksen työryhmä	35
9.6	Kestävän kehityksen huomioonottaminen, haasteellista vai ei.....	35
9.7	Kaivataanko kentällä lisää tietoa kestävästä kehityksestä?	37
9.8	Sana vapaa	38
10	JOHTOPÄÄTÖKSET	39
11	POHDINTA.....	42
	LÄHTEET.....	43
	LIITTEET	

KUVIO- JA TAULUKKOLUETTELO

Kuvio 1.	Palmerin puumalli	s. 21
Kuvio 2.	Kuinka kestävä kehitys näkyy päiväkodin/ryhmän jokapäiväisessä toiminnassa.	s. 30
Kuvio 3.	Päiväkodin yhteiset kestävästä kehitystä tukevat toimintatavat, menetelmät, ohjelmat.	s.31
Kuvio 4.	Tulisiko toiminnassa muuttaa jotain, jotta tuettaisiin paremmin kestävästä kehitystä.	s. 33
Kuvio 5.	Kuinka kestävä kehitys otetaan huomioon suunnittelussa.	s. 34
Kuvio 6.	Onko kestävä kehityksen huomioiminen haasteellista.	s.36
Kuvio 7.	Kaivataanko kestävästä kehityksestä lisää tietoa.	s.37

LIITELUETTELO

LIITE 1. Tutkimuslupa-anomus

LIITE 2. Saatekirje ja kyselylomake

LIITE 3. Tutkimuslupapäätös

1 JOHDANTO

Kestävä kehitys on ollut pinnalla paljon viimevuosina. Kestävän kehityksen ajattelu on lähtenyt liikkeelle YK:n ympäristö- ja kehityskonferenssissa Rio de Janeirossa vuonna 1992 vahvistetusta Agenda 21 toimintaohjelmasta. Toimintaohjelma kuvaa tavoitteita ja suuntaviivoja kestävän kehityksen saavuttamiseksi. Ohjelman mukaan jokaisen kunnan tulisi laatia oma ns. paikallis-agenda.

Suuntaavaa harjoittelua suorittaessani päiväkodissa, sain ajatuksen tarkastella varhaiskasvatusta kestävän kehityksen näkökulmasta. Varhaiskasvatuksen kestävää kasvatusta tukee mm. Lastentarhanopettajan liitto. Kuitenkaan kummassakaan varhaiskasvatuksen suunnittelua ja toteuttamista käsittelevässä asiakirjassa Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet (2005) eikä Esiopetussuunnitelman perusteissa (2000) ei käsitellä kestävää kehitystä.

Tutkimus suoritettiin syyskuussa 2011 viidessä eri vaasalaisessa päiväkodissa. Aineiston keruu suoritettiin kyselylomakkein. Kyselyyn vastanneet toimivat lastentarhanopettajina tutkimushetkellä. Kyselyssä pyrittiin selvittämään kuinka kestävä kehitys näkyy päiväkodin toiminnassa sekä opettajan suunnittelutyössä. Kyselyssä pyrittiin myös selvittämään pidetäänkö kestävän kehityksen huomioonottamista päiväkodin arjessa haasteellisenä. Tutkimuksen tarkoitus on nostaa pinnalle ajankohtainen aihe päivähoitomaailmassa. Kyselyllä pyritään myös selvittämään kaipaako kasvatushenkilöstö lisää opastusta liittyen kestävään kehitykseen.

2 KESTÄVÄ KEHITYS

Tässä kappaleessa käsitellään kestävän kehityksen ulottuvuuksia sekä kestävän kehityksen syntyä ja Agenda 21 toimintaohjelmaa.

2.1 Kestävä kehitys ja sen kolme ulottuvuutta

Kestävä kehitys on maailmanlaajuisesti, alueellisesti sekä paikallisesti tapahtuvaa jatkuvaa ja ohjattua kehittämistyötä, jonka tarkoituksena on taata nykyisille ja tuleville sukupolville hyvät elämisen mahdollisuudet. Jotta tavoitteisiin päästään, tarkoittaa se sitä että ympäristö, ihminen ja talous otetaan tasavertaisesti huomioon päätöksenteossa. (Ympäristöministeriö 2011.)

Kestävä kehitys perustuu toisten ihmisten ja koko maapallon kunnioittamiseen (Wolff 2004, 23). Kehitys ei saa tapahtua tulevien sukupolvien eikä luonnon kustannuksella. Luonnonvaroja tulee käyttää säästäen ja oikeudenmukaisesti, taloudellinen kasvu on yksi osa kehitystä, mutta se ei saa olla itsetarkoitus. Kaikilla maailman ihmisillä tulisi olla samat oikeudet, oikeus terveeseen elämään, koulutukseen, poliittiset vapaudet ja taatut ihmisoikeudet. (Wolff 2004, 23-24.)

Kestävän kehityksen tavoitteet tähtäävät avarasti katsottuna siihen, että kaikki ihmiset oppisivat elämään sopusoinnussa niin luonnon kuin muidenkin ihmisten kanssa. Kestävän kehityksen tulee lähteä siis jokaisen kansalaisen pienistä päätöksistä, mutta taas toisaalta myös suurien poliittisten päätösten tulisi tähdätä kestävään kehitykseen. Kestävän kehityksen kolme peruselementtiä ovat ekologinen kestävyys taloudellinen kestävyys sekä sosiaalinen ja kulttuurinen kestävyys. (Hallituksen kestävän kehityksen ohjelma 1998, 8; European Commission Environment 2010.)

Kestävän kehityksen ja näin ollen ekologisen kestävyuden kivijalkana on luonnon monimuotoisuuden ja ekosysteemin toimivuuden säilyttäminen. Kansainvälinen yhteistyö, kansallisten toimien lisäksi, on tärkeä osa pyrittäessä ekologiseen kestävyYTEEN. Tällä hetkellä vaativin maailmanlaajuinen haaste liittyen ekologiseen kestävyYTEEN on ilmastonmuutoksen hidastaminen. Toinen ekologisen kestävyYTEEN

den haaste on biologisen monimuotoisuuden turvaaminen. Biologisen monimuotoisuuden kannalta on tärkeää pystyä muuttamaan ympäristöä kuormittavia tuotanto- ja kulutustapoja. Kolmas haaste on luonnonvarojen kestävä käyttö. Uusiutumattomia luonnonvaroja tulee käyttää säästeliäästi ja tehokkaasti ja samalla pyrkiä korvaamaan ne uusiutuvien luonnonvarojen käytöllä. (Hallituksen kestävän kehityksen ohjelma 1998, 8-9.)

Taloudellinen kestävyys on laadultaan ja sisällöltään tasapainoista kasvua, joka ei perustu velkaantumiseen tai varantojen hävittämiseen. Taloudelliseen kestävyys-teen tähtäävä talouspolitiikka luo hyvät olosuhteet kansallisen hyvinvoinnin vaalimiselle ja lisäämiselle. Kestävä taloudellinen kehitys perustuu yhä selvemmin investointeihin inhimilliseen pääomaan kuten koulutukseen ja tutkimus- ja kehitystyöhön. (Hallituksen kestävän kehityksen ohjelma 1998, 10-11.)

Sosiaalisessa ja kulttuurisessa kestävyudessa tärkeintä on taata hyvinvoinnin siirtyminen sukupolvelta toiselle. Sosiaalisen kestävyys haasteita ovat yhä jatkuva väestönkasvu, ruoka- ja terveydenhuolto, sukupuolten välinen tasa-arvo sekä koulutuksen järjestäminen. Kulttuurisen kestävyys kannalta tärkeää on vähemmistö- ja kulttuurien identiteetti ja elinvoimaisuus. Kulttuurisesti katsottuna kestävän kehityksen toimintaa ohjaavat arvokeskustelut, joissa eri kulttuuriperinteitä vaalitaan ja arvostetaan sekä joissa kaikkien ihmisten arvot ovat yhtä tärkeitä. Kasvatuksella, koulutuksella sekä osallistumismahdollisuuksia tarjoamalla pystytään luomaan edellytyksiä oman toiminnan merkityksen ja vaikutusten ymmärtämiseen. (Wolff 2004, 25; Parikka-Nihti 2011, 12.)

2.2 Mistä kestävä kehitys sai alkunsa?

Kestävä kehitys sai alkunsa ympäristökasvatuksesta, jonka synty ajoittuu 1960-luvun lopulle. 1972 järjestettiin Tukholmassa YK:n ympäristökonferenssi. Konferenssiin kokoontui teollisuus- ja kehitysmaiden edustajia. Konferenssissa otettiin ensimmäinen askel kohti kansainvälistä ympäristökasvatusohjelmaa, ihmisen toimintaa ja ympäristön hyvinvointia ei pidetty enää erillisinä toisistaan, vaan alettiin

etsiä keinoja, joilla ihminen oppisi asumaan ja elämään maapallolla tuhoamatta sitä. (Wolff 2004, 18–19.)

1970-luvun alussa alkanut ympäristökasvatuksen kansainvälinen yhteistyö kuitenkin väljeni vuosikymmenen loppupuolella. Puhtaasti ympäristökasvatuksen ja ympäristönsuojelun rinnalle alkoi kehittyä laaja-alaisemmat kestävän kehityksen teemat. (Wolff 2004, 20.)

Vuonna 1992 Rio de Janeirossa, YK:n ympäristö- ja kehityskonferenssissa jatkui 1972 hyväksytyjen ympäristönsuojeluperiaatteiden käsittely. Konferenssiin koontui hallitusten sekä kansalaisjärjestöjen ja yksityissektorin edustajia 118 eri maasta. Konferenssissa sovittiin kestävän kehityksen periaatteista, jotka vahvistettiin Agenda 21 toimintaohjelmassa eli 2000-luvun (21.vuosisata) toimintaohjelmassa. Agenda 21 kuvaa tavoitteita ja suuntaviivoja kestävän kehityksen saavuttamiseksi. Toimintaohjelma kehottaa voimakkaasti toimintaan. Jokaisen kunnan tulisi laatia oma paikallinen Agenda 21. Kansallisen kestävän kehityksen kokonaisarviointi (2009) raportissa kerrotaan että noin 300 kuntaa Suomessa on laatinut paikallisen kestävän kehityksen toimintaohjelman, paikallisagendan. Paikallisagendat on laadittu pääosin 1990-luvun lopussa tai 2000-luvun alussa. (Wolff 2004, 21; Drougge 2007.)

Agenda 21 raportin kasvatusta käsittelevässä luvussa 36. painotetaan, että kasvatuksen keskeinen tehtävä on edistää kansalaisten osallistumista päätöksentekoon, lisätä ympäristötietoisuutta ja eettistä ymmärrystä sekä kestävän kehityksen mukaisia arvoja ja asenteita, taitoja ja toimintaa. (Ympäristöministeriö 2000, 3 ; Wolff 2004, 21.)

3 PÄIVÄHOITO

Tässä kappaleessa tarkastellaan päivähoitoa sitä määrittävien asiakirjojen pohjalta, Laki lasten päivähoidosta (1973), Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet (2005) sekä YK:n lapsen oikeuksien sopimus (1989).

3.1 Laki lasten päivähoidosta

Lain mukaan lasten päivähoitoa on pyrittävä järjestämään niin, että se tarjoaa lapsen kasvatukselle ja hoidolle sopivan paikan sekä jatkuvan hoidon sinä vuorokauden aikana kun lapsi sitä tarvitsee. (Laki lasten päivähoidosta L36/1973.)

Päivähoidon tavoitteena on lain mukaan tukea päivähoidossa olevien lasten perheitä näiden kasvatustehtävässä sekä yhdessä kotien kanssa edistää lapsen persoonallisuuden tasapainoista kehittymistä. Päivähoidon tulee myös tarjota omalta osaltaan lapselle jatkuvat, turvalliset ja lämpimät ihmissuhteet sekä tarjota lapselle lapsen kehitystä tukevaa monipuolista toimintaa. (L36/1973.)

Päivähoidon tulee, lapsen iän ja yksilöllisten tarpeiden mukaisesti, yleinen kulttuuriperinne huomioon ottaen, edistää lapsen fyysistä, sosiaalista ja tunne-elämän kehitystä sekä tukea lapsen esteettistä, älyllistä, eettistä ja uskonnollista kasvustaan. (L36/1973.)

3.2 Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet laati Stakes (nykyinen Terveiden ja hyvinvoinnin laitos) yhdessä sosiaali- ja terveysministeriön, opetusministeriön, Opetushallituksen, Suomen kuntaliiton sekä muiden asiantuntijatahojen kanssa. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet valmistui vuonna 2003 ja toinen tarkistettu painos vuonna 2005 (Terveiden ja hyvinvoinnin laitos 2011). Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden pohjana ovat valtioneuvoston periaatepäätöksenä vuonna 2002 hyväksymät Varhaiskasvatuksen valtakunnalliset linjaukset. (Terveiden ja hyvinvoinnin laitos 2011.)

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden tavoitteena on edistää yhdenvertaisen varhaiskasvatuksen toteutumista koko maassa. Suunnitelman tavoitteena on myös lisätä varhaiskasvatushenkilöstön ammatillista tietoisuutta, kasvatuskumppanuutta, sekä moniammatillista yhteistyötä sellaisten palvelujen kanssa, joilla tuetaan lasta ja lapsen perhettä ennen oppivelvollisuuden alkamista. Kuntien erilaisuuden vuoksi on tärkeää että valtakunnallisen asiakirjan tekstiä ”avataan” kunnan näkökulmasta ja laaditaan kunnalle oma Varhaiskasvatussuunnitelma. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005; THL 2011.)

3.3 YK:n lapsen oikeuksien sopimus

Yhdistyneiden kansakuntien lapsen oikeuksien sopimus on maailman laajimmin ratifioitu YK:n ihmisoikeussopimus. Ratifioimalla sopimuksen valtio sitoutuu muuttamaan lakinsa sekä toimintansa sopimusta vastaaviksi. Lapsen oikeuksien sopimus hyväksyttiin 20.11.1989 YK:n yleiskokouksessa. Sopimusta kehitetään edelleen vastaamaan muuttuvan maailman haasteita. (Unicef 2011.)

Sopimuksen ensimmäisen osan, kolmannen artiklan mukaan kaikissa julkisen ja yksityisen sosiaalihuollon toimissa, jotka koskevat lapsia, on ensisijaisesti otettava huomioon lapsen etu. Sopimuksen ratifioineet valtiot takaavat että lasten huolenpidosta ja suojelusta vastaavat laitokset noudattavat toimivaltaisten viranomaisten antamia määräyksiä jotka koskevat turvallisuutta, terveyttä, henkilökunnan määrää ja soveltuvuutta sekä henkilökunnan riittävää valvontaa. (Unicef 1989.)

4 KESTÄVÄÄ KASVATUSTA

Ennen kouluikää hankitut kokemukset muovaavat lasten asenteita, arvoja, käyttäytymistä, tapoja ja taitoja sekä identiteettiä koko eliniäksi. Siten lapsen ensimmäiset elinvuodet ovat ensiarvoisen tärkeitä. Nykyään ollaan yhä sitä mieltä että ihminen oppii viiden ensimmäisen elinvuotensa aikana enemmän, kuin minään muuna ajaltaan vastaavana jaksena. Täten varhaiskasvatuksella on suuri merkitys kulttuurin muokkaajana. Osa suomalaisista lapsista viettää päivähoitossa monta tuhatta tuntia elämästään ennen kouluikää. Näiden vuosien ja tuntien aikana voi herätä rakkaus luontoon ja lapsi voi sisäistää kestävästä elämäntapaa tukevia tapoja ja tottumuksia. (Kaga & Samuelsson 2010, 93; Hujala, Nivala, Parrila & Puroila 2007, 12.)

Tieto varhaisen oppimisen ja kehityksen merkityksestä suuntaavat varhaiskasvatuksen teoreettista ja pedagogista pohjaa. Kasvatuksen kannalta pitäessämme tärkeinä sinnikkyyttä, motivaatiota ja ajattelua, ohjaa se varhaiskasvatusta suuntaamaan tukea lapsen persoonallisuuden, yksilöllisyyden ja kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin huomioon ottamiseen. (Kronqvist 2011, 14.)

4.1 Kohti kestävämpää kasvatusta

Varhaiskasvatuksen avulla voidaan edistää kestävästä elämäntavan rakentumista. Göteborgissa 2007 pidetyssä kokouksessa käsiteltiin varhaiskasvatuksen merkitystä kestäväälle yhteiskunnalle. Kokoukseen osallistui osanottajia 16 maasta. Kokouksessa oltiin yhtä mieltä siitä että varhaiskasvatuksen jo olemassa olevat perinteet tukevat kestävästä elämän tavoitteita. Varhaiskasvatus nähdään ensimmäisenä siltana kestävästä elämäntapaan ja sille tulee antaa entistä tärkeämpi asema opetus- ja kasvatusohjelmissa. (Kaga & Samuelsson 2010, 95.)

Kestävästä elämäntapaa koskeviin oppimistavoitteisiin ei riitä pelkkä ympäristökasvatus, luonnonrakkauden- ja kunnioituksen vaaliminen, vaan varhaiskasvatuksen on rohkaistava lapsia omaksumaan asenteita ja taitoja joiden avulla lapset kykenevät suhtautumaan uuteen tietoon ja toimimaan vastuullisesti. Ammattikasvat-

tajalla tulee olla ajatus oivaltavasta ja kykenevästä lapsesta, joka rakentaa omaa ymmärrystään ja käsityskykyään yhdessä muiden kanssa. Pienten lasten on havaittu oppivan toimintamalleja paremmin matkimalla kuin opetuksen kautta. Näin ollen lapsilla siis tulisi olla roolimalleja jotka tekevät kestävästä arvoista näkyviä. (Kaga & Samuelsson 2010, 96–97.)

Varhaiskasvatus on tärkeä voimavara kohti kestävämpää tulevaisuutta. Varhaiskasvatuksen pedagogisia vahvuuksia ovat omakohtainen kokeminen, ulkona luonnossa tapahtuva oppiminen, monialaisuus, projektilähtöisyys, rohkaiseminen aloitteellisuuteen, lapsen oman mielenkiinnon tukeminen sekä kasvatuskumppanuus ja yhteistyö yhteisön kanssa. (Kaga & Samuelsson 2010, 98.)

4.2 Lapselle ominaiset tavat toimia ja ajatella

Leikkiminen, liikkuminen, tutkiminen ja taiteen keinoin ilmaiseminen ovat lapselle ominaisia tapoja toimia ja ajatella. Lapselle luontainen toimiminen vahvistaa hänen hyvinvointiaan, käsitystä itsestään ja osallistumismahdollisuuksiaan sekä tavoissa toteutuvat kielen merkitys, sisällölliset orientaatiot ja oppiminen. (Heikka, Hujala & Turja 2009, 24.)

Leikissä yhdistyy oppiminen, liike ja ilo yhteistyöstä lasten ja aikuisten kanssa. Parhaimmillaan leikki tuottaa lapsille syvää tyydytystä. Leikin avulla lapsi hahmottaa maailmaansa ja pyrkii ymmärtämään todellisuutta. Lapset pohtivat leikeissään uusia asioita ja käyttävät leikissään kaikkea kuulemaansa, kokemaansa ja näkemäänsä. Leikkiessä lapsi myös tutustuu ympäröivään maailmaan ja löytää uusia tapoja toimia, leikki kehittää myös kehontuntemusta. (Drougge 2007, 12; Heikka, Hujala & Turja 2009, 24-25; Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005; Tien-suu 2005, 38.)

Tutkiminen on lapselle luonnollinen tapa oppia ja tutustua ympäristöönsä. Varhaiskasvatuksella on suuri merkitys lapsen luonnollisen tutkimisen halun ylläpitäjänä. Lapsen tulee saada kokea että hänen tutkiva ihmettelynsä, kysymyksensä, pohdintansa ja toimintansa on merkityksellistä. Kasvattajan tulee luoda tutkimi-

selle innostava, kannustava ja avoin ilmapiiri omien asenteidensa ja toimintansa kautta. (Heika, Hujala & Turja 2009, 26; Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005.)

Liikkuminen päivittäin luo lapselle hyvinvoivan ja terveen kasvun perustan. Liikunnallisten perustaitojen lisäksi liikunta vahvistaa myös lapsen havaintomotoriikkaa, hänen suhdetta itseensä ja ympäristöönsä sekä hänen sosiaalisia valmiuksiaan. Liikkuessaan lapsi kokee iloa, ilmaisee tunteitaan, oppii uutta sekä ajattelee. Päiväkodissa kasvattajien tulee luoda lapsille liikuntaa virittävä ympäristö ja antaa mahdollisuus päivittäiseen liikkumiseen. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005; Gröhn-Rissanen Henttonen, Okkonen, Karhu, Karppinen, Kolari, Ulvinen & Vartiainen 2010.)

Taiteellisen kokemisen ja ilmaisemisen kautta lapsi kehittyy yksilönä ja ryhmän jäsenenä. Lapsi nauttii taiteesta, taidoista ja ilmaisusta. Lapsuuden taiteellisten kokemusten varaan rakentuvat myöhemmät valinnat ja arvostukset. (Heika, Hujala & Turja 2009, 28; Varhaiskasvatuksen perusteet 2005.)

Kestävän kehityksen teemat ovat monipuolisia, näin ollen niistä löytyy aineksia myös lapselle ominaisiin tapoihin toimia. Leikin, liikkumisen, taiteellisen kokemisen sekä tutkimisen kautta lapsi saa kokonaisvaltaista ymmärrystä itsestään, ympäristöstä sekä elämästä. (Luomi, Paananen, Viberg, Virta 2011, 41.)

5 KESTÄVÄ KEHITYS PÄIVÄHOIDOSSA

Päivähoitoa ohjaavat asiakirjat eivät suoranaisesti käsittele kestävän kehityksen toteuttamista päivähoidossa. Kuitenkin asiakirjoissa, kuten laissa lasten päivähoitosta (1973) ja Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (2005) on nähtävissä kestävän kehityksen eri teemoja ja ulottuvuuksia.

5.1 Kestävä kehitys varhaiskasvatusta ohjaavien asiakirjojen pohjalta

Lasten varhaiskasvatusta ohjaavissa asiakirjoissa ohjataan kuinka varhaiskasvatusta tulee toteuttaa. Vaikka harvassa asiakirjassa kiinnitetään huomiota kestävään kehitykseen, näkyvät kestävän kehityksen tavoitteet ja ulottuvuudet kuitenkin monissa ohjeistuksissa.

Laissa lasten päivähoidossa todetaan ”Edistäessään lapsen kehitystä päivähoidon tulee tukea lapsen kasvua yhteisvastuuseen ja rauhaan sekä elinympäristön vaalimiseen” (Laki lasten päivähoitosta L36/1973). Juuri nämä kolme teemaa, yhteisvastuu, rauha ja elinympäristön vaaliminen nousevat esiin myös kestävän kehityksen strategioissa; ihmisten osallisuus, ympäristötietoisuus sekä kaikille taatut ihmisoikeudet ja väkivallalta välttyminen (Wolff 2004, 21–24).

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa yksi tärkeä sisällöllinen osa on orientaatiot. Sisällöllisiä orientaatioita on kuusi, matemaattinen, luonnontieteellinen, historiallisyhteiskunnallinen, esteettinen, eettinen sekä uskonnollis-katsomuksellinen orientaatio. Eri orientaatioiden aiheet, ilmiöt ja sisällöt liitetään lasten lähiympäristöön ja konkreettisiin kokemuksiin, jotta lapset voivat tehdä omia havaintoja ja muodostaa omia käsityksiään. Orientaatiot voidaan siis myös yhdistää kestävän kehityksen kasvatukseen. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005.)

Johtopäätöksenä edelliseen, vaikka Vaasassa ei ole päivähoidon kestävän kehityksen toimintaohjelmaa, voidaan varhaiskasvatusta ohjaavista asiakirjoista löytää kuitenkin viitteitä kestävästä kehityksestä.

5.2 Kestävää kehitystä edistävän kasvatuksen ja koulutuksen strategia ja sen toimeenpanosuunnitelma vuosille 2006–2014

Toukokuussa 2004 ympäristöministeriö asetti Suomen kestävän kehityksen toimikuntaan koulutusjaoston. Jaosto aloitti työnsä kartoittamalla eri toimijoiden roolia kestävän kehityksen kasvatuksessa ja käynnisti sen jälkeen strategia työn. Toimeenpanosuunnitelman tavoitteena on vahvistaa kestävän kehityksen painoarvoa kasvatuksessa ja koulutuksessa sekä suunnata lisätukea kasvattajille, opettajille ja kouluttajille. (Kestävän kehityksen toimikunnan koulutusjaosto 2006.)

Pyrittäessä muuttamaan ihmiskunnan toimintaa kestävän kehityksen suuntaan, on kasvatuksella ja koulutuksella siinä keskeinen asema. Kasvatuksen tehtävä on huolehtia, että kansalaisilla on sellaisia tietoja, taitoja, valmiuksia ja näkemyksiä, että kestävän ja oikeudenmukaisen tulevaisuuden rakentaminen ja kestävään elämäntapaan sitoutuminen onnistuu. YK:n julistama kestävä kehitys edistävää koulutuksen vuosikymmen 2005–2014, kuvastaa kasvatuksen ja koulutuksen erityisaseman yhä syvällisempää tarkoitusta. (Kestävän kehityksen toimikunnan koulutusjaosto 2006.)

Agenda 21 -raportissa painotetaan, että kasvatuksen yksi keskeinen tehtävä on edistää kansalaisten osallisuutta sekä lisätä ympäristötietoisuutta. Kestävän kehityksen toimikunnan koulutusjaosto on kirjannut yhdeksi kehittämiskohteeksi ”Osallistava ja aktiivinen kansalaisuus”. Kaikkien lasten tulisi saada kokemuksia vastuunotosta sekä yhteisten asioiden hoidosta. On tärkeää oppia näkemään pienten toimien vaikutus jopa maailmanlaajuisesti. Paikalliseen ympäristöön tutustuminen tuo kestävään elämäntapaan tähtäävän kasvatuksen tärkeän pohjan. (Kestävän kehityksen toimikunnan koulutusjaosto 2006.)

6 YMPÄRISTÖKASVATUS

Ympäristökasvatus ja kestävä kehityksen kasvatus kulkevat käsi kädessä. Tässä kappaleessa käsitellään ympäristökasvatuksen juuria sekä kestävää kasvatusta.

6.1 Ympäristökasvatus tänään

Ympäristökasvatuksen ajatellaan yleisesti olevan yhtä kuin luontokasvatus, mutta nykyinen ympäristökasvatuksen määritelmä on laajempi. Luonnontieto on yhä osa ympäristökasvatusta, mutta sen rinnalle yhtä merkittävänä osina ovat tulleet kaupunkikokemukset, kaupunkiympäristöön liittyvä tieto sekä elämäntapaan liittyvät pohdinnat. Vaikka ympäristöongelmat ovat merkki ekologisen luonnon epätasapainosta, on niiden taustalla poliittisia ja kulttuurisia kysymyksiä sekä niiden taustalla taas eettiset ja arvoihin liittyvät kysymykset. (Raittila 2011, 208–209.)

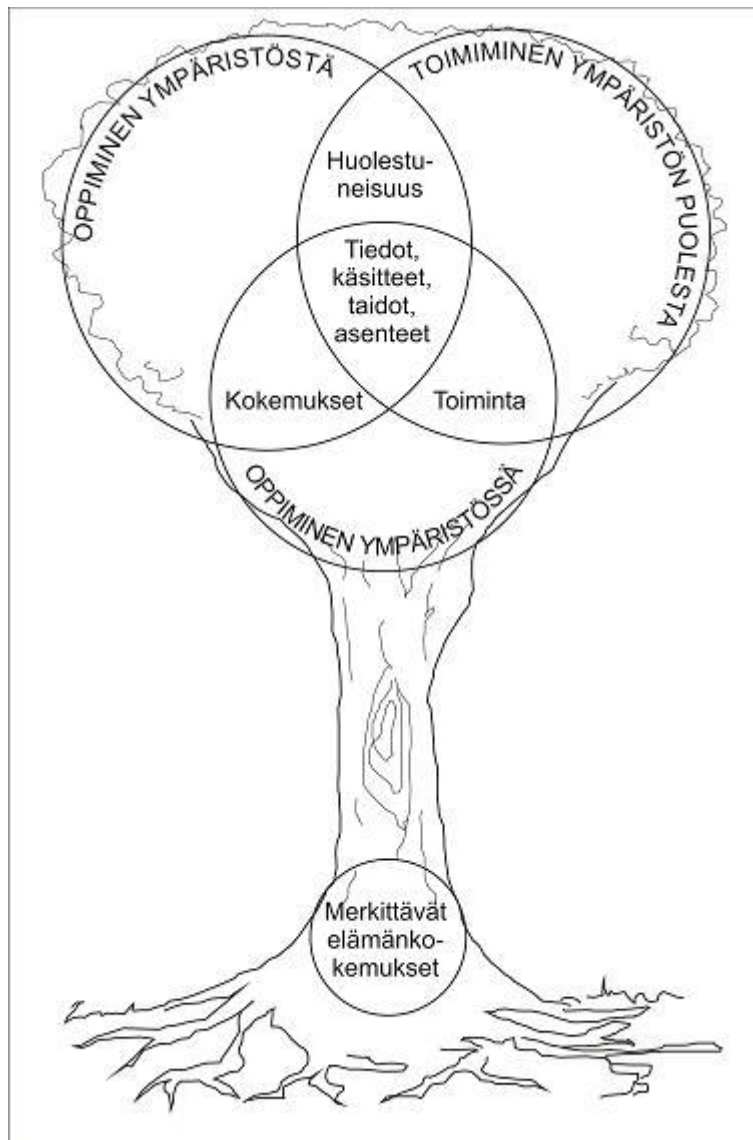
Ympäristökasvatus-käsitteen rinnalla käytetään myös käsitteitä kestävä kehityksen kasvatus tai yksinkertaisemmin kestävä kasvatus, tai kestävä elämän tavan kasvatus. Lastentarhanopettajaliitto on valinnut vuosien 2010–2013 teemakseen kestävä kehityksen. Liitto painottaa, että kestävä kehitys tulee olla mukana arkipäivässä kaikessa kasvatus- ja opetustyössä. Vuonna 2011 Lastentarhanopettajaliitto korostaa ekologisen kestävyys-teemaa, vuonna 2012 sosiaalista kestävyyttä ja vuonna 2013 vuorossa on kulttuurinen kestävyys. Liitto haluaa vaikuttaa kestävä kehityksen kasvatuksen strategian toteutumiseen, jonka mukaan kaikilla päiväkodeilla tulisi olla kestävä kehityksen toimintaohjelma, vuoteen 2014 mennessä. Kestävä kehityksen kannalta onkin merkillistä, ettei kummassakaan varhaiskasvatuksen suunnittelua ja toteutusta käsittelevässä asiakirjassa, Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2000; Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, suoraan mainita ympäristökasvatusta tai kestävä kehitystä. Toisaalta lastentarhanopettajaliitto katsoo että vaikka kestävä kehitystä ei suoranaisesti edellä mainituissa asiakirjoissa mainita, on kestävä kehitys kuitenkin sisällä niissä antaen kestävä kehityksen kasvatukseen jatkumon, ”punaisen” langan”, alku- ja perusopetukseen. (Lastentarhanopettajaliitto 2011; Raittila 2011, 209; Parikka-Nihti 2011, 30 & 7.)

Ympäristökasvatuksen juuret ovat luonnonsuojeluaatteessa. Tämän vuoksi ympäristökasvatus mielletään vain luontokasvatukseksi. Ympäristökasvatus tai kestävän kehityksen kasvatus on monitieteinen kasvatuksen osa-alue. Ympäristö ei ole ainoastaan fyysinen ympäristö. Ympäristökasvatukseen ja ympäristöön liittyvät kysymykset eivät ole vain ihmisen ulkopuolella vaan ympäristökasvatuksessa on nimenomaan kyse ihmisen ja ympäristön välisestä suhteesta. (Raittila 2011, 210.)

Parikka-Nihti (2011) kirjoittaa, että kestävän kasvatuksen tulee antaa lapselle mahdollisuuksia harjoitella kriittistä ajattelua ja antaa mahdollisuus osallistua päätöksen tekoon sekä harjoitella vastuun ottamista ja yhteisöllisyyttä. Ihmisten osallisuus mainitaan jo Agenda 21:n kasvatusta käsittelevässä luvussa. Pienten lasten osallisuus tarkoittaa sitä että lapsella on oikeus tulla kuulluksi ja nähdyksi jokapäiväisissä toiminnoissa ja askareissa. Osallistuminen vaatii harjoittelua, osallistumisen kautta lapsi oppii hallitsemaan ajattelun ja toiminnan välineitä. Lapset joilta kysytään mielipidettä oppivat ilmaisemaan mielipiteensä, kun heille annetaan mahdollisuus oppia huolehtimaan ympäristöstään, he oppivat ottamaan ympäristön huomioon. (Parikka-Nihti 2011, 27 & 38; UN Documents Cooperation Circles 2008.)

6.2 Palmerin puumalli

Yksi käytetyimmistä ympäristökasvatuksen teoreettisista malleista on Palmerin (1998) puumalli (kuvio 1). Mallissa on esitetty kiteytetysti ympäristöopetuksen monitahoisuus. (Raittila 2011, 211.)

Kuvio 1. Palmerin puumalli

Palmerin mallissa puun juuret kiinnittyvät merkittävien kokemusten ympärille. Ympäristökasvatus pohjautuu siihen että oppijan kehitysvaihe sekä aiemman tiedon taso otetaan toiminnassa huomioon. Puumallin oksat ja lehvästö jakautuvat

kolmeen päähaaraan. Nämä kolme haaraa kuvaavat ympäristökasvatuksen keskeisiä elementtejä, joiden tasolla kasvatuksen tulee samanaikaisesti tapahtua; ympäristössä, ympäristöstä ja ympäristön puolesta. (Cantell & Koskinen 2009, 69.)

Ympäristöstä oppiminen synnyttää kokemusten, huolenpidon ja ympäristötietoisuuden lisääntymisen kautta hankittua kriittistä tietoa ympäristöstä. Ympäristössä oppiminen pohjautuu kokemuksellisuuteen ja toiminnallisuuteen. Ympäristön puolesta tapahtuva toiminta kehittää eettistä kasvua joka syntyy huolenpidon, ympäristötietoisuuden lisääntymisen ja toiminnan myötä. Kasvatuksen kannalta merkittävää on että kaikki nämä kolme sisällöllistä kokonaisuutta ovat keskenään tasavertaisia. Niitä tulee Palmerin mukaan toteuttaa systemaattisesti, jotta ne kietoutuvat osittain toisiinsa. (Cantell & Koskinen 2009, 69; Raittila 2011, 211.)

7 MATERIAALIA VARHAISKASVATUKSEN KESTÄVÄÄN KEHITYKSEEN

Tähän kappaleeseen on kerätty materiaalia ja tietoa liittyen varhaiskasvatuksen kestävään kehitykseen. Kyselylomakkeessa kysyttiin toivoisivatko lastentarhanopettajat lisää materiaalia liittyen kestävään kehitykseen ja useassa vastauksessa toivottiin. Tässä luvussa tahdotaan esitellä materiaalia jotta sitä osattaisiin etsiä ja käyttää pohdittaessa päiväkodin kestävää kasvatusta.

7.1 Kasvua kohti kestävää kehitystä

Mari Parikka-Nihtin kirja Pieniä puroja; Kasvua kohti kestävää kehitystä (2011) on kirja kasvattajille. Kirja on lastentarhanopettajaliiton ja Lasten Keskusten tulosmonivuotisesta yhteistyöstä. Kirja tarjoaa kasvattajalle näkökulmia ja pohjatietoa kestävään kehitykseen sekä esittelee pedagogisia näkökulmia kestävään kasvatukseen. Kirja kannustaa antamaan lapselle mahdollisuuden vaikuttaa ja osallistua häntä koskeviin päätöksiin ja näin kokea osallisuutta.

Kirja esittelee myös Hirsimäen kestävän kehityksen suunnitelman, josta saa käytännön vinkkejä oman päiväkodin kestävän kehityksen suunnitelman tekoon.

7.2 KEKE päiväkodissa

Keke päiväkodissa oppaan (2011) pohjana on ollut Keke koulussa - Kestävän kehityksen ohjelma. 2010. Keke päiväkodissa opas tarjoaa rakenteen, jonka pohjalta päiväkotitoiminta voi suunnitella itselleen ja omiin tarpeisiinsa sopivan kestävän kehityksen ohjelman. Oppaassa on huomioitu myös esiopetuksen näkökulma.

Keke päiväkodissa oppaassa on myös mallipohjia päiväkodin keke-työskentelyyn. Oppaassa on lomakkeita joilla voidaan kartoittaa esimerkiksi päiväkodin vedenkulutusta sekä jätteen syntymistä. Oppaassa annetaan myös vinkkejä päiväkotien omien keke-työryhmien työskentelyyn.

Keke päiväkodissa on kaiken kaikkiaan erittäin kattava tietopaketti josta saa paljon apua ja käytännön vinkkejä päiväkotien kestävään kehitykseen. Oppaassa esitellään useiden päiväkotien ”kekeilyä”.

Keke päiväkodissa on saatavana sekä kirjana että sähköisenä versiona.

7.3 Lasten maapalloretki

Lasten maapalloretki -materiaali on suomennettu David Gershon ja Steven Connollyn englanninkielisen materiaalin pohjalta. Materiaalin on soveltanut alle kouluikäisille Heli Konivuori.

Lasten maapalloretki on alle kouluikäisille tarkoitettu ympäristötoimintaohjelma. Maapalloretki koostuu viidestä teemasta, jolla kullakin on oma eläin oppaansa. Materiaali sisältää leikkejä, lauluja ja pientä puuhaa. Lasten maapalloretki -materiaalista saa käytännön tehtäviä ja vinkkejä kuinka toteuttaa ympäristönsuojelua päiväkodissa. Materiaali on saatavilla Internetistä osoitteesta <http://www.ksymparistokasvatus.fi/uploads/files/maapalloretki.pdf>.

8 TUTKIMUKSEN KUVAUS

8.1 Tutkimuksen esittely

Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää ottavatko lastentarhanopettajat työssään huomioon kestävä kehitys ja jos ottavat, kuinka se näkyy toiminnassa. Tutkimuksen tarkoitus oli myös jatkossa saada lastentarhanopettajat pohtimaan omaa työtään kestävä kehityksen näkökulmasta.

Tutkimusongelmat olivat:

1. Otetaanko päiväkodeissa huomioon kestävä kehitys?
2. Kuinka kestävä kehitys näkyy päiväkodin toiminnassa?

Tutkimuksen kohteena olivat tutkimushetkellä lapsiryhmissä työskentelevät lastentarhanopettajat. Kaikki lastentarhanopettajat eivät välttämättä olleet päteviä lastentarhanopettajia mutta toimivat silti lastentarhanopettajan tehtävässä. Tutkimus suoritettiin kyselylomakkein. Kyselyyn vastaajiksi valittiin lastentarhanopettajat siksi, että heillä on ryhmänsä pedagoginen vastuu sekä he suunnittelevat toiminnan. Ryhmällä tarkoitetaan päiväkodin eri osastoja, esimerkiksi 1-3-vuotiaiden lasten ryhmää, 3-4-vuotiaiden jne. Ryhmien ikäjakauma ja lapsimäärä vaihtelevat päiväkodeittain.

Tutkimuksen puitteissa otettiin yhteyttä viiteen vaasalaiseen päiväkotiin tiedustellen haluaisivatko he osallistua tutkimukseen. Halukkuutta tutkimukseen osallistumiseen löytyi, joten kyselylomakkeet toimitettiin Vaasan kaupungin viiteen suomalaiseen päiväkotiin, ja edelleen päiväkodin jokaisen ryhmän yhdelle lastentarhanopettajalle. Tutkimuksen kannalta ei ole oleellista nimetä tutkimukseen osallistuneita päiväkoteja. Kyselyiden vastaamiseen oli aikaa noin kaksi viikkoa. Kyselyyn oli liitetty lyhyt tiivistelmä kestävästä kehityksestä.

Hypoteesina on että vastauksista nousee esiin Metsämörri-toiminta. Metsämörri on satuhahmo, jonka avulla lapset oppivat viihtymään luonnossa. Luonnossa he oppivat omien kokemusten, elämysten ja aistien kautta.

8.2 Tutkimusmenetelmä

Tutkimus on kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus. Tiedonhankintamenetelmänä käytettiin kyselylomaketta. Tutkimuksessa käytettiin puolistrukturoitua kyselykaavaketta, eli kysymykset olivat avoimia ja samat kaikille. Kolmessa kysymyksessä oli valmiit vastausvaihtoehdot, ”kyllä, ei”, näihin kysymykseen pyydettiin kuitenkin edelleen tarkennusta, kysymyksillä ”miksi” tai ”mitä”.

Tuloksia käsitellään aineistolähtöisen sisällönanalyysin avulla. Analyysiä voi kuvata karkeasti kolmivaiheiseksi prosessiksi, aineiston redusointi eli pelkistäminen, aineiston kluserointi eli ryhmittely sekä abstrahointi eli teoreettisten käsitteiden luominen. (Nyman 2011.)

8.3 Tutkimuksen luotettavuus

Reliabiliteetilla eli tutkimuksen luotettavuudella tarkoitetaan sitä, että kuinka luotettavasti tulos selittää tutkimusongelman ja voidaanko tutkimusta toistaa, saaden sama tulos. (Nyman 2010.) Tutkimuksen vastausprosentti oli kohtuullisen suuri, 70 %, joka lisää tutkimuksen luotettavuutta. Vaikka tutkimuksen otos, viisi päiväkotia kaikista Vaasan noin 35 päiväkodista, on melko pieni, antaa tutkimuksen tulos silti suuntaa kuinka kestävä kehitys otetaan huomioon päiväkodeissa.

Jos tutkimus toistettaisiin ja tutkimukseen otettaisiin mukaan eri päiväkodit, mitä todennäköisimmin vastauksista nousisivat esiin hyvin samankaltaiset teemat kuin nyt tehdyssä tutkimuksessa.

Validiteetti tarkoittaa sitä, mittaako tutkimus juuri sitä asiaa, jota sen on tarkoitus mitata. (Hiltunen 2009.) Tutkimuksella oli tarkoitus selvittää kestävän kehityksen näkyvyyttä Vaasan kaupungin päiväkodissa. Lastentarhanopettajat suunnittelevat toiminnan päiväkodissa, joten he olivat parhaita pohtimaan kestävä kehitystä oman työskentelynsä näkökulmasta.

Koska kysymykset olivat avoimia, vaikuttaa vastauksiin kunkin vastaajan oma tulkinta ja ajatus mikä on kestävä kehitystä. Vastauksien analysointiin taas vaikuttaa analysoijan oma tulkinta, esimerkiksi vastauksien luokkia pohtiessa.

8.4 Tutkimuksen tarpeellisuus

Kestävä kehitys on pinnalla niin maailmanlaajuisesti päätöksiä tehdessä mutta myös varhaiskasvatusta on alettu pohtia kestävän kehityksen kannalta. Siitä kertovat mm. eri oppaat sekä aiheeseen liittyvä kirjallisuus jota on tämän ja viime vuoden aikana ilmestynyt paljon. Myös Lastentarhanopettajanliitto toteuttaa vuosina 2010–2013 kestävän kehityksen toimintaohjelmaa, joka kertoo aiheen ajankohtaisuudesta päiväkotimaailmassa. (Repo 2011.)

Tutkimuksen tarkoituksena on tutkia kestävän kehityksen näkyvyyttä Vaasan kaupungin päiväkodeissa, mutta myös saada lastentarhanopettajat pohtimaan omaa työtään kestävän kehityksen näkökulmasta. Ihanteena olisi jos myös Vaasan päiväkodeille saataisiin oma kestävän kehityksen toimintaohjelma.

9 TUTKIMUKSEN TULOKSET

Kyselylomakkeen sai yhteensä 30 lastentarhanopettajaa, viidestä eri päiväkodista. Vastauksia saatiin takaisin määräaikaan mennessä 21, eli kyselyyn vastasi 70 % kyselyn saaneista lastentarhanopettajista, eli vastausprosentti tutkimuksessa oli 70.

Tulosten analysoinnissa edettiin kysymys kerrallaan. Jokaisen kysymyksen vastaukset luettiin läpi ja vastauksista poimittiin useissa vastauksissa toistuvat teemat. Näin saatiin luotua luokat, joihin jokainen vastaus, analyysiyksikkö, jaoteltiin. Analyysiyksikkö saattoi olla yksi sana tai kokonainen lause. Yhdessä vastauksessa saattoi olla kaksi eri analyysiyksikköä, ”roskien lajittelu” sekä ”perinnesatujen käyttö”, vastaukset luokiteltiin omiin luokkiinsa, esimerkiksi 1. Kierrätys ja 2. Sosiaalinen kestävä kehitys. Kun vastaukset oli luokiteltu, tehtiin niistä johtopäätökset, esimerkiksi ”Kestävä kehitys koetaan haasteelliseksi”.

Tutkimusten tulosten esittelyssä edetään kysymys kerrallaan. Kysymys esitellään, jonka jälkeen vastaukset on jaoteltu luokkiin. Luokan perässä oleva luku, kertoo kuinka monta kertaa kyseinen teema toistuu vastauksissa. Luokan jälkeen on esimerkkejä vastauksista. Kaikkien kysymysten kohdalla näin ei ole tehty, sillä vastauksissa on saattanut olla niin paljon hajontaa tai vastauksien esittely ei ole ollut tarpeellista. Suoraan lainatut vastaukset on *kursivoitu*. Vastauksien johtopäätökset ja pohdinta teorian kautta on kappaleen lopussa.

9.1 Kestävä kehitys päiväkodin toiminnassa

Ensimmäisessä kysymyksessä kysyttiin yleisellä tasolla kuinka kestävä kehitys näkyy päiväkodin tai ryhmän jokapäiväisessä toiminnassa. Vastauksissa oli havaittavissa eri teemoja, jotka toistuivat useissa lomakkeissa.

1. Materiaalien valinnat 9

”käytetään mahdollisuuksien mukaan askartelussa mm. sanomalehtipapereita, wc-rullia, pilttipurkkeja ym. ym.”

"...askartelua kierrätysmateriaaleista..."

"Askarteluissa käytetään kierrätettäviä materiaaleja"

2. Sosiaalinen kestävä kehitys 7

"...osaa ottaa toiset ihmiset huomioon, kunnioittaa toista, suvaitsee erilaisuutta, hyväksyy itsensä ja oppii näkemään omat vahvuutensa..."

"lapsiin panostetaan, heitä tuetaan ja heille opetetaan miten kohdellaan toisia ihmisiä"

3. Luonto 11

"Ryhmämme kulkee paljon lähiluonnossa, joten päivittäin tulee havaintoja tehtyä ja niistä keskustellaan."

"Tuetaan lasten luontosuhdetta"

"Käymme metsäretkillä ja opetamme lapsille "luonnon suojelua""

4. Kierrätys 15

"roskat oikeaan paikkaan"

"roskien lajittelu"

"papereille on oma kierrätyslaatikko"

5. Taloudellisuus 13

"Päiväkotimme tarkoituksena on myös lisätä tietokoneen välityksellä tapahtuvaa tiedotusta ja näin välttyäisiin jatkuvalta paperin tuhlaukselta."

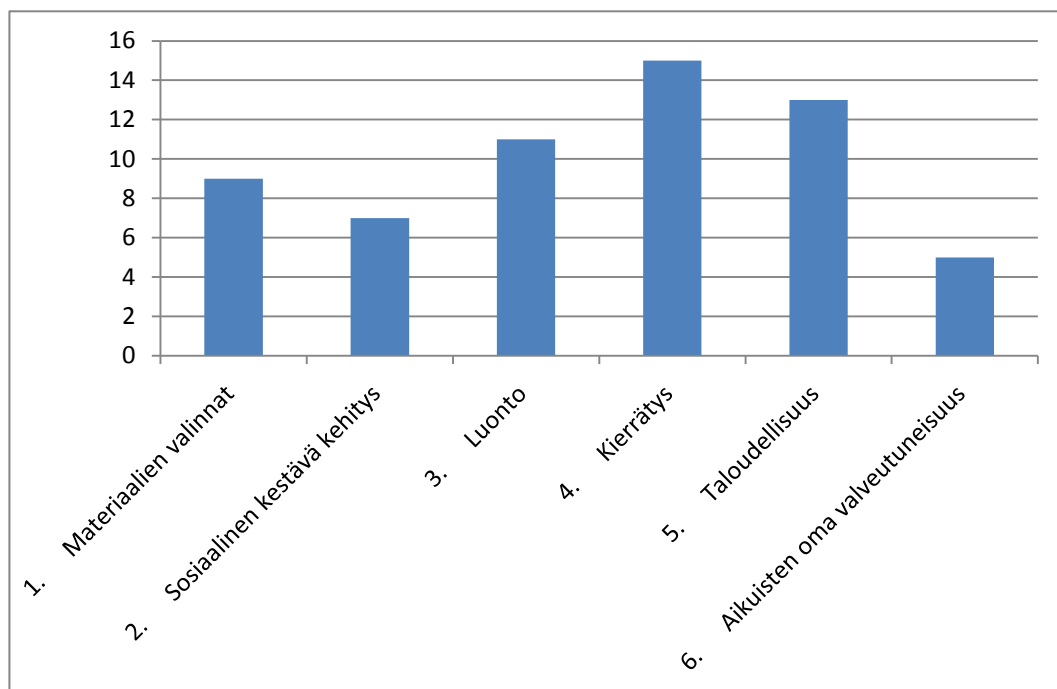
"...hanat kiinni - valot pois kun ei olla tiloissa..."

"Veden ja paperin kulutuksen tarkkailu."

6. Aikuisten oma valvetuneisuus 5

"Aikuisten malli!"

"ryhmän aikuisten harrastuneisuus ja kiinnostus vaikuttaa kuinka näkyy"

Kuvio 2. Kuinka kestävä kehitys näkyy päiväkodin/ryhmän jokapäiväisessä toiminnassa.

Vastauksista näkyy että päiväkodeissa otetaan huomioon kestävä kehitys. Etenkin nousi esille ekologinen kestävä kehitys. Pyritään miettimään materiaa-liratkaisuja niin että ne kuormittaisivat luontoa mahdollisimman vähän. Myös kierrätyksellä pyritään vaikuttamaan jätteiden syntyyn. Lasten luotosuhdetta pyritään vahvistamaan metsäretkien avulla. Taloudellisuus näkyy monessa asiassa, kuten materiaa-livalinnoissa sekä lelujen valinnoissa. Lelujen tulee olla kestäviä ja pestäviä, päiväkodin käyttöön sopivia.

Sosiaalinen kestävä kehitys nousi myös esiin. Lasten itsetuntoa pyritään vahvistamaan ja pyritään opettamaan erilaisia sosiaalisia ja tunnetaitoja. Aikuisen malli lävistää kaikki nämä asiat, lapset oppivat jäljittelemällä ja matkimalla aikuisen toimintaa.

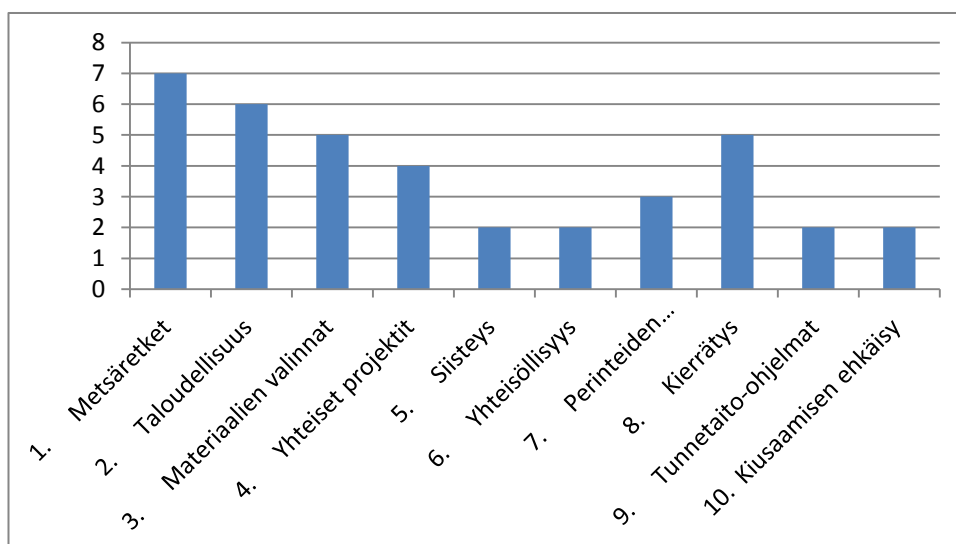
Koska missään ei ole määritelty kuinka kestävä kehitys tulee ottaa huomioon, ei voi sanoa tehdäänkö päiväkodeissa riittävästi kestävän kehityksen eteen. Vastauk-

sien monipuolisuudesta kuitenkin nähdään että lastentarhanopettajat ovat asiaa pohtineet.

9.2 Kestävää kehitystä tukevat toimintatavat, menetelmät ja ohjelmat

Toisessa kysymyksessä pyrittiin selvittämään onko päiväkodeissa yhteisesti käytössä menetelmiä, ohjelmia tai yhdessä sovittuja toimintatapoja jotka tukevat kestävää kehitystä. Vastauksissa toistuivat osin samat teemat kuin edellisessä kysymyksessä. Kysymyksen vastauksissa oli kuitenkin huomattavasti enemmän hajontaa kuin edellisen kysymyksen vastauksissa. Tähän ei otettu esimerkkejä vastuksista niiden suuren hajonnan vuoksi. Luokkiin ryhmiteltyjen vastauksien sisältö tulee esiin vastauksien johtopäätöksessä.

1. Metsäretket 7
2. Taloudellisuus 6
3. Materiaalien valinnat 5
4. Yhteiset projektit 4
5. Siisteys 2
6. Yhteisöllisyys 2
7. Perinteiden välittäminen lapsille 3
8. Kierrätys 5
9. Tunnetaito-ohjelmat 2
10. Kiusaamisen ehkäisy 2

Kuvio 3. Päiväkodin yhteiset kestäväää kehitystä tukevat toimintatavat, menetelmät, ohjelmat.

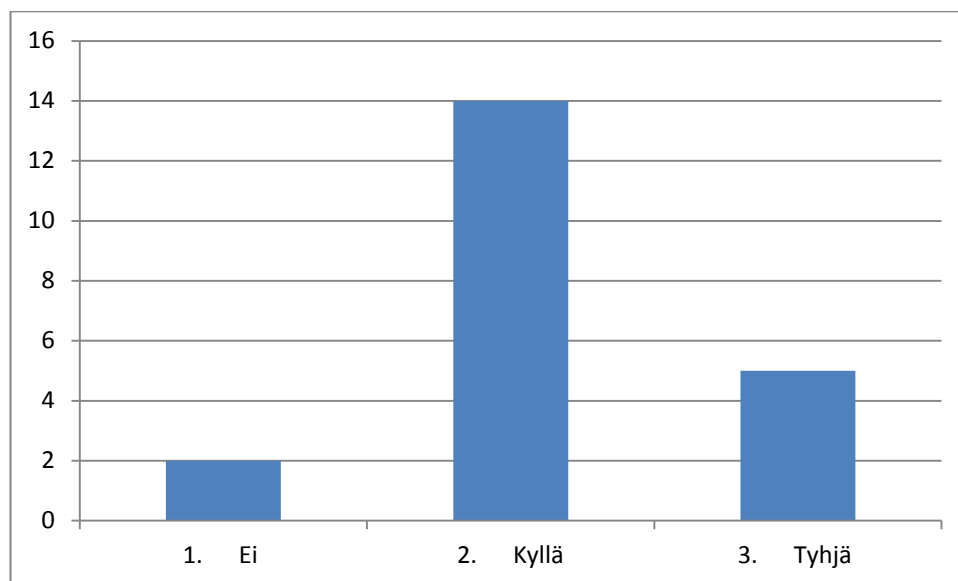
Vastauksista kävi ilmi, että päiväkodeilla on vähän yhteisesti koko talon kanssa sovittuja käytäntöjä tai käytäntöjä ei ole sisäistetty kuuluvan kestäväään kehitykseen. Metsäretket ovat suurin päiväkotien yhteinen kestäväään kehitykseen liittyvä toimintatapa. Taloudellisuutta on mietitty monessa päiväkodissa. Etenkin jokapäiväisiä kuluja on pyritty pienentämään paperin ja sähkön säästämällä.

Yhteisissä käytänteissä nousi esille myös perinteiden välittäminen. Lapsille luetaan perinnesatuja ja lasten kanssa juhlitaan yhdessä perinteisiä juhlia. Vastauksista nousivat esille lasten hyvinvointiin paneutuminen. Kiusaamista pyritään systemaattisesti ehkäisemään sekä opetetaan hyviä tapoja ja toisista välittämistä. Näihin liittyvät tunnetaito-ohjelmat, kuten Askeleittain ja Mututoukka eivät nousseet esille kuin yhdestä vastauksesta.

9.3 Voita isiinko jotain muuttaa

Kolmannessa kysymyksessä tahdottiin saada vastaaja pohtimaan voita isiinko oman päiväkodin tai ryhmän toimintaa jollain tavalla muuttaa jotta se tukisi paremmin kestäväää kehitystä. Vastaukset jakautuivat joko ”ei” tai ”kyllä”, jonka jälkeen oli perustelut. Tämä kysymys oli jätetty tyhjäksi merkittävän monessa vastauksessa joten tyhjät vastaukset jaoteltiin omaan luokkaan.

1. Ei 2
2. Kyllä 14
3. Tyhjä 5

Kuvio 4. Tulisiko toiminnassa muuttaa jotain, jotta tuettaisiin paremmin kestävää kehitystä.

Suurin osa vastaajista oli sitä mieltä että parannettavaa löytyy. Vastauksista kävi ilmi, että yhteistyötä kaivataan työntekijöiden kesken enemmän. Opetusmateriaalien ja pelien yhteiskäyttö on tärkeää jotta ei tarvitse hankkia useita kappaleita. Myös kierrätyksen lisääminen tuli ilmi monesta vastauksesta.

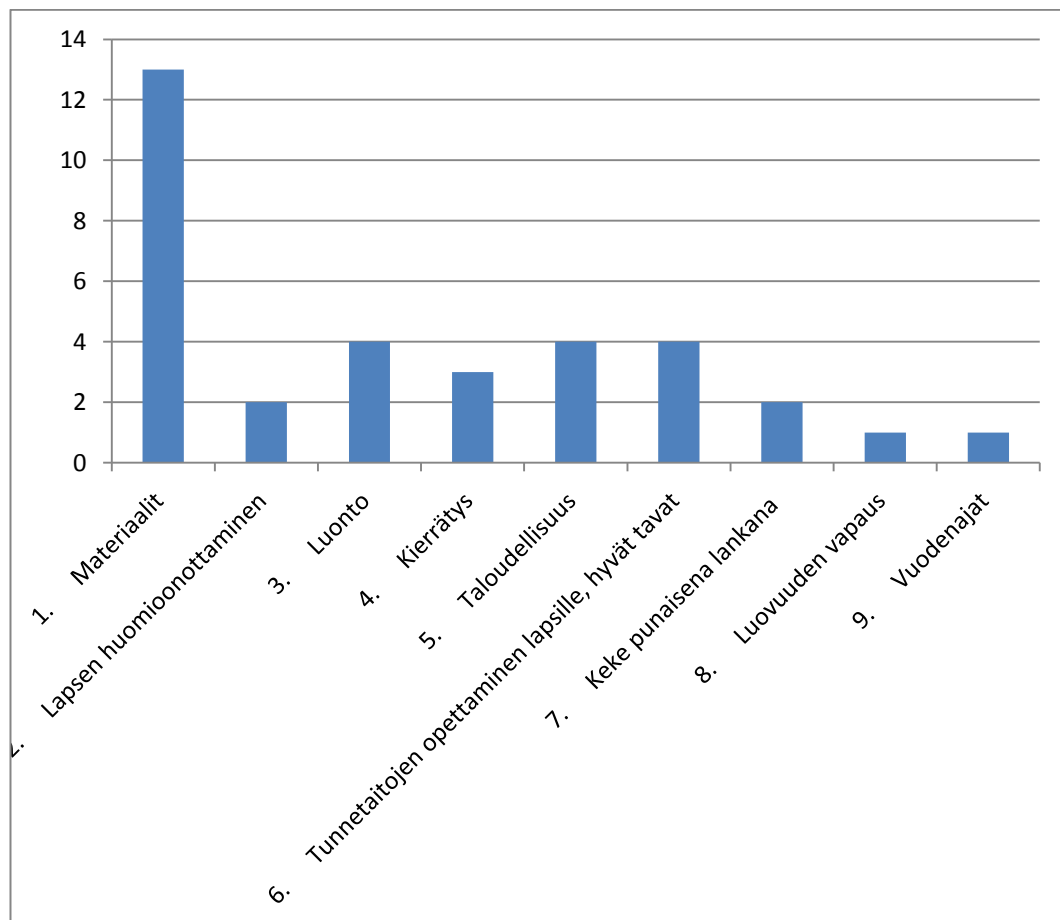
Myös toiminnan sisältöön kaivataan muutosta. Kiireettömyyttä tulisi lisätä, jotta keskustelulle jäisi aikaa. Myös eri kulttuurien huomioon ottaminen ja niistä keskustelu voitaisiin ottaa paremmin huomioon.

9.4 Kestävä kehitys toiminnan suunnittelussa

Neljännessä kysymyksessä kysyttiin kuinka vastaaja ottaa kestävä kehityksen huomioon suunnittelussaan. Harvasta vastauksesta kävi ilmi kuinka käytännössä kestävä kehitys otetaan huomioon suunnittelussa. Suunnittelua pohdittiin enemmän eri teemojen kautta. Jälleen vastauksissa toistuivat osin samat teemat kuin edellisissä kysymyksissä.

1. Materiaalit 13
2. Lapsen huomioonottaminen 2

3. Luonto 4
4. Kierrätys 3
5. Taloudellisuus 4
6. Tunnetaitojen opettaminen lapsille, hyvät tavat 4
7. Keke punaisena lankana 2
8. Luovuuden vapaus 1
9. Vuodenajat 1

Kuvio 5. Kuinka kestävä kehitys otetaan huomioon suunnittelussa.

Askarteluiden suunnittelu ja kierrätysmateriaalin käyttö otetaan huomioon toiminnan suunnittelussa. Suunnittelussa pyritään ottamaan huomioon myös lapsilähtöisyys, sekä sosiaalisten taitojen opettaminen lapselle.

Kestävä kehitys on joillekin niin hyvin sisäistetty että se kulkee punaisena lankana suunnittelussa.

9.5 Kestävän kehityksen työryhmä

Viidennessä kysymyksessä tahdottiin selvittää onko päiväkodeissa omaa kestävän kehityksen työryhmää ja jos on, kuinka se on koottu. Nämä vastaukset käsiteltiin päiväkodeittain, en yksittäin. Kysymyksen vastauksista kävi ilmi, että vain yhdellä tutkimukseen osallistuneista päiväkodeista on oma kestävän kehityksen työryhmä.

Kestävän kehityksen työryhmä on koottu siten, että jokaisesta ryhmästä on yksi, asiasta kiinnostunut henkilö, työryhmässä. Näin koko kasvatushenkilöstön ajatukset kulkeutuvat vastuuhenkilöiden kautta KeKe-kokouksiin ja kokouksissa käytyt asiat taas takasin ryhmiin.

9.6 Kestävän kehityksen huomioonottaminen, haasteellista vai ei

Seuraavassa kysymyksessä pyrittiin selvittämään koetaanko kestävän kehityksen huomioon ottaminen haasteelliseksi päiväkodin arjessa. Vastausvaihtoehdot olivat ”kyllä” ja ”ei”. Vastauksiin pyydettiin vielä perusteluita ”miksi ei koeta haasteelliseksi” tai ”millä tavalla koetaan haasteelliseksi”. Osa oli valinnut molemmat vaihtoehdot ja perustellut vastauksiaan. Vastaukset jakautuivat hyvin tasaisesti.

1. Kyllä 8

”Asiat täytyy miettiä aina niin monelta ”kantilta”, ettei oma järki aina riitä”

”Ajan ja energian riittäminen hoidon ohella hektisissä olosuhteissa myös asettaa oma t haasteensa.”

”Ei ole aikaa paneutua, arjen pyöritys vie voimat”

”...olisi hyvä sopia talon yhteiset säännöt...”

”Ajan puute tai vallitsevat käytännöt asettavat rajoituksia”

2. Ei 10

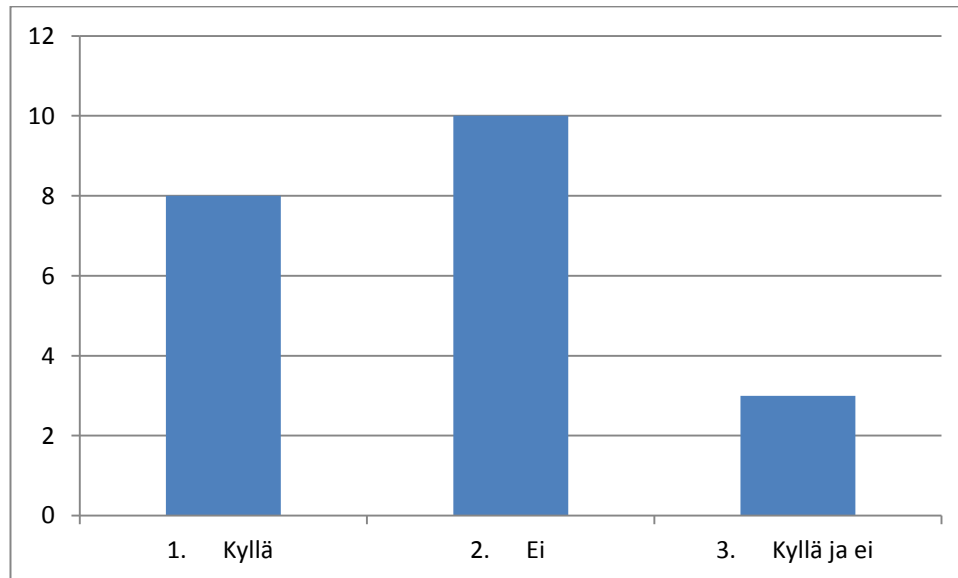
”Se on osa jokapäiväistä toimintaa.”

”Jos ensin ymmärtää mitä se on, niin huomaa, että se perustuu arvoihin ja pieniin tekoihin”

”Kestävä kehitys on luonnollista”

”Mielestäni se on helppoa ja hauskaa...”

3. Kyllä ja ei 3

Kuvio 6. Onko kestävän kehityksen huomioiminen haasteellista.

Kestävän kehityksen huomioon ottaminen koetaan raskaaksi. Aika ja oma jaksaminen asettaa rajoitteita, kaivataan myös yhteisesti sovittuja sääntöjä. Vallitsevat käytännötkään ei aina tue kestävää kehitystä. Vastauksista voi päätellä että arki joissakin ryhmissä on hyvin kiireistä ja eikä jaksamista aina riitä jonkun ”ylimääräisen” asian pohtimiseen.

Noin puolet vastaajista taas koki kestävän kehityksen huomioon ottamisen hyvinkin helpoksi. Kun asian on ymmärtänyt ja sisäistänyt, se kulkee luontevana osana arkea ja suunnittelua.

On vaikea sanoa mistä näin suuret erot johtuvat, tiedon puutteesta, kiireestä, yhä vaikeammista lapsiryhmistä vai vain omasta suhtautumisesta. Kestävä kehitys kuitenkin tänä päivänä tulisi ottaa huomioon varhaiskasvatuksessa, mutta se on vaikeaa jos asia koetaan erittäin vaikeaksi sovittaa päiväkodin arkeen.

9.7 Kaivataanko kentällä lisää tietoa kestävästä kehityksestä?

Viimeisessä kysymyksessä tahdottiin selvittää kaipaavatko lastentarhanopettajat enemmän koulutusta tai opastusta liittyen kestäväan kehitykseen. Vastausvaihtoehdot olivat jälleen ”kyllä” tai ”ei”. Lisäkysymyksenä tiedusteltiin millaista opastusta kaivataan.

1. Kyllä 14

”sosiaalisesta ja eettisestä”

”...miten erilaisia luonnonmateriaaleja/kierrätysmateriaaleja voisi käyttää.”

”Aina koulutus on paikallaan, materiaalia kyllä löytyy”

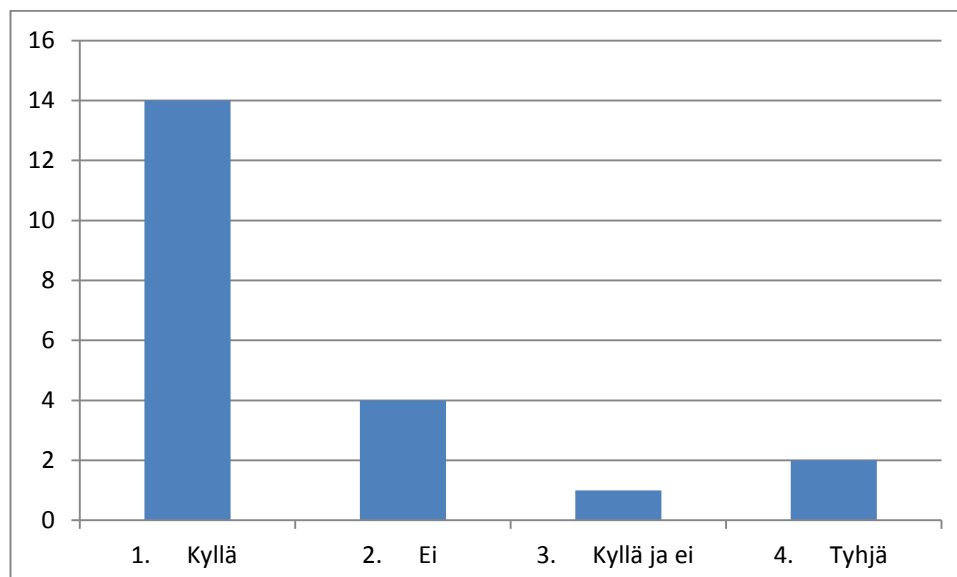
”ehdottomasti koulutusta ja ideoita...”

”Kaipaam materiaalia, josta voin selvittää itselleni, mitä kaikkea kuuluu kestäväan kehitykseen ja millä eri tavoilla vielä sitä voisi tukea.”

2. Ei 4

3. Kyllä ja ei 1

4. Tyhjä 2

Kuvio 7. Kaivataanko kestävästä kehityksestä lisää tietoa.

Lastentarhanopettajat kaipaavat enemmän tietoa kestävästä kehityksestä. Kuten koko kyselyn vastauksistakin huomasi, ekologinen kestävä kehitys on hyvin hallussa, päiväkodeissa kierrätetään, tehdään metsäretkiä ja mietitään taloudellisuutta. Kuitenkin sosiaalinen ja kulttuurinen kestävä kehitys jää melko vähäiselle.

9.8 Sana vapaa

Kyselyn loppuun lisättiin vielä ”Sana vapaa!” -osa. Siihen pyydettiin kirjaamaan ajatuksia ja ideoita liittyen kestävään kehitykseen. Ehdotuksia oli kahdeksassa vastauksessa. ”Sana vapaa” osion vastauksista käy ilmi että lastentarhanopettajat ovat sisäistäneet että kestävä kehityksen näkökulman huomioon ottaminen kuuluu myös heidän työhönsä: *”Kasvattajina meillä on keskeinen asema edistää ympäristötietoisuutta ja eettisiä arvoja ja asenteita lapsille.”*

Vastauksissa oli myös ideoita päiväkotien kestävään kehitykseen, ehdotettiin teemaviikkoja, kierrätys kunniaan, kertakäyttöastiat pois päiväkodeista.

10 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tutkimukseen osallistui yhteensä 21 lastentarhanopettajaa viidestä Vaasan kaupungin suomalaisesta päiväkodista, tutkimuksen vastausprosentti oli 70. Vastauksissa toistuivat paljon samat teemat, mutta eroavaisuuksiakin löytyi. Vastauksiin vaikutti myös paljon se mitkä asiat kukin vastaaja mieltää kestävä kehityksen tukemiseksi.

Tutkimusongelmina olivat:

1. Otetaanko päiväkodeissa huomioon kestävä kehitys?
2. Kuinka kestävä kehitys näkyy toiminnassa?

Vastauksista kävi ilmi, että kestävä kehitys otetaan huomioon päiväkodeissa. Kestävän kehityksen näkyvyys tuli myös ilmi. Tutkimuksessa selvisi muitakin asioita, kuten se että lisää tietoa kestävästä kehityksestä kaivataan ja myös yllättävää oli kuinka haasteelliseksi osa lastentarhanopettajista kestävä kehityksen huomioon ottamisen kokee.

Vaikka Vaasan kaupungin päiväkodeilla ei ole omaa kestävä kehityksen toimintasuunnitelmaa, on kestävä kehityksen näkökulma kuitenkin mukana toiminnan suunnittelussa ja käytännön arjessa.

Tutkimuksen hypoteesina oli että vastauksista nousee esiin Metsämörri-toiminta. Metsämörri mainittiin kuitenkin vain murto-osassa vastauksista.

Vastauksissa painottui etenkin ekologinen ja taloudellinen kestävä kehitys. Päiväkodit pyrkivät ottamaan kestävä kehityksen huomioon materiaalivalinnoissa. Materiaalivalinnoissa painottuivat luonnon- ja kierrätysmateriaalit. Myös lahjoituksina saatuja materiaaleja käytetään. Lelujen hankinnoissa pyrittiin myös miettimään kestävyttä. Leluja tulee voida pestä ja niiden tulee olla mahdollisimman pitkäikäisiä. ”Trendileluja” pyritään päiväkodeissa välttämään niiden lyhytikäisyyden vuoksi.

Materiaalien käytössä painotettiin yhteisöllisyyttä. Materiaaleja, pelejä, askartelu- ja opetusvälineitä tulee kierrättää osastojen välillä jotta välttyään hankkimasta samoja materiaaleja päiväkotiin. Vaikka materiaalien kierrättäminen tuli esiin vastauksista, niin pitkälle ei oltu kestävän kehityksen ajattelussa menty että olisi pohdittu ajatuksien, ideoiden sekä vahvuuksien kierrättämistä.

Materiaalivalinnat liittyvät ympäristön kuormittamisen vähentämiseen, mutta myös taloudellisuuteen. Kun käytetään kierrätysmateriaaleja ja kestäviä materiaaleja, säästetään rahaa. Paperia, niin piirustus kuin käsipaperia kuluu päiväkodeissa päivittäin suuri määrä. Monissa päiväkodeissa pyritään kiinnittämään huomiota käsipaperin kulutukseen, opetetaan lapsille että yksi paperi riittää tai käytetään käsipyyhkeitä. Käsipyyhkeet on monista päiväkodeista poistettu hygieniasyistä. Piirustuspapereiden kulutusta pyrittiin säännöstelemään siten että lapsille ei monistettaisi esimerkiksi värityskuvia kuin kerran viikossa, kaksi / lapsi. Sähkön ja veden kulutusta seurataan myös. Valot sammutetaan osastoilta ulkoilun ajaksi, eikä vettä juokseteta hanoista turhaan.

Sosiaalinen ja kulttuurinen kestävä kehitys nousi vastauksista esiin myös, mutta ei niin suuressa mittakaavassa kuin ekologinen ja taloudellinen kestävä kehitys. Lapsille pyritään opettamaan hyviä tapoja, ottamaan toiset huomioon sekä opetetaan hyväksymään erilaisuutta. Tunnetaito-ohjelmat, kuten Askeleittain ja Mututoukka eivät nousseet esille kuin yhdessä vastauksessa. Kiusaamisen systemaattinen ehkäisy nousi esille yhdessä vastauksessa. Myös eri kulttuurit tahdottaisiin ottaa paremmin huomioon. Kiireettömyys sekä jokaisen tilanteen hyödyntäminen koettiin myös tärkeäksi.

Lapsiin pyritään panostamaan ja mielletään se, että lapsiin panostaminen kaiken kaikkiaan on kestävä kehitystä, sillä tällä tavoin satsataan tulevaisuuden ihmisiin. Sosiaalisen kestävän kehityksen osalta vastaukset olivat hyvin hajanaisia, osasyynä se, että sosiaalinen kestävä kehitys on niin laaja käsite.

Yksi tärkeä kestävän kehityksen teema ei tullut suoraan missään vastauksessa esille, lasten osallistaminen. Kestävän kehityksen yksi tavoite on saada kansalaiset

osallistumaan yhteiseen päätöksen tekoon sekä yhteisiin asioihin. Lapset kyllä otetaan huomioon varhaiskasvatuksessa, mutta missä määrin he saavat itse osallistua esimerkiksi toiminnan suunnitteluun. Lasten kuuleminen ja heidän ajatustensa ja ideoiden huomioonottaminen on erityisen tärkeää. Lapsen on tärkeä saada tuntea että hän pystyy vaikuttamaan itseensä liittyviin päätöksiin, siinä määrin kun se on mahdollista.

11 POHDINTA

Opinnäytetyön tekeminen oli mielekästä. Sekä teoria- että tutkimusosuuden teko antoi paljon uutta tietoa päiväkotien kestävästä kehityksestä. Valitsin aiheen kestävän kehityksen ajankohtaisuuden vuoksi ja työtä kirjoittaessani yllätyin kun selvisi että työ sijoittui juuri Lastentarhanopettajaliiton kestävän kehityksen teema-vuosiin.

Tein opinnäytetyön toivoen, että siitä todella olisi hyötyä varhaiskasvatushenkilös-tölle, heidän pohtiessaan kestävää kehitystä. Tämän vuoksi tahdoin työssäni esi-tellä kestävän kehityksen oppaita ja kirjallisuutta. Toivon myös että kyselyihin vastanneet lastentarhanopettajat alkaisivat jatkossakin pohtia työtään kestävän ke-hityksen näkökulmasta. Työn oli siis tarkoitus myös kehittää kyselyyn osallistu-neiden päiväkotien toimintaa.

Tutkimuksessa kävi ilmi, että ekologisuus ja ympäristö otetaan huomioon päivä-koodeissa. Toivoisin että päiväkoodeissa muistettaisiin kuitenkin myös sosiaalinen ja kulttuurinen kestävä kehitys. Mielestäni niiden teemat ovat erittäin hyviä nyky-päivän varhaiskasvatukseen.

Työtä tehdessäni sain valtavasti uutta tietoa niin kestävästä kehityksestä kuin tä-män päivän varhaiskasvatuksesta. Pyrin käyttämään mahdollisimman tuoreita läh-teitä, jotta työn tieto olisi uutta. Ammatillisesta näkökulmasta työ antoi paljon. Alan kirjallisuutta lukiessa alkoi pohtia myös omaa toimintaansa lastentarhanopet-tajana ja sai uutta näkökulmaa työhön päiväkodissa.

LÄHTEET

Drougge, S. 2007. Leikeistä ja seikkailuista luontosuhteeseen. 2. painos. Joutseno. Suomen Latu ry.

European Comission Environment. 2010. Sustainable Dvelopment. Viitattu 3.10.2011. <http://ec.europa.eu/environment/eussd/#top>

Gröhn-Rissanen M., Henttonen A., Karhu A., Karppinen A., Kolari J., Okkonen T., Ulvinen T., Vartiainen M. 2010. Kasvan ja kehityn. Viitattu 18.9.2011. http://www.wellou.fi/opettajat/?p=opettajat_kasvanjakehityn

Hallituksen kestävän kehityksen ohjelma 1998. Suomen ympäristö 254, Ympäristöministeriö, Ympäristönsuojeluosasto. 1998. Helsinki. Oy Edita Ab.

Heikka J., Hujala E., Turja L. 2009. Arvioinnista opiksi. Edufin Oy.

Hiltunen L. 2009. Validiteetti ja reliabiliteetti. Viitattu 20.10.2011. http://www.mit.jyu.fi/ope/kurssit/Graduryhma/PDFt/validius_ja_reliabiliteetti.pdf

Hujala, E., Nivala, V., Parrila, S., Puroila, A-M. 2007. Päivähoidosta varhaiskasvatukseen. 1. painos. Hyvinkää. Edufin.

Kaga, Y., Samuelsson, I. 2010. Worldwatch-instituutti. Maailman tila 2010. Talinna Raamatutrükikoja OÜ. Gaudeamus.

Kansallisen kestävän kehityksen kokonaisarviointi 2009. 2009. Helsinki. Ympäristöministeriö. Viitattu 11.9.2011. <http://www.ymparisto.fi/download.asp?contentid=119227&lan=fi>

Kestävän kehityksen toimikunnan koulutusjaosto. 2006. Kestävää kehitystä edistävän kasvatuksen ja koulutuksen strategia ja sen toimeenpanosuunnitelma vuosille 2006–2014. Helsinki. Edita Prima Oy.

L 19.1.1973/36. Laki lasten päivähoidosta. Säädös säädöstietopankki Finlexin sivuilla. Viitattu 11.9.2011. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1973/19730036>

Lasten Maapalloretki. Ekologisen elämäntavan yhdistys - GAP-Finland ry. Viitattu 20.10.2011. <http://www.ksymparistokasvatus.fi/uploads/files/maapalloretki.pdf>

Lastentarhanopettajaliitto. 2011. Kestävä kehitys osana päiväkodin arkea. Valtakunnallinen varhaiskasvatuspäivä 2011. Viitattu 11.9.2011. http://www.lastentarha.fi/portal/page?_pageid=535,475665&_dad=portal&_schema=PORTAL

Luomi A., Paananen J., Viberg K., Virta L. 2011. KEKE päiväkodissa. 2. painos. Porvoo. Kirjapaino Uusimaa.

Nyman A. 2010. Vaasan ammattikorkeakoulu. Luento syyskuu 2010.

Nyman A. 2011. Vaasan ammattikorkeakoulu. Luento 25.2.2011.

Parikka-Nihti M. 2011. Pieniä puroja. Lasten Keskus.

Raittila, R. 2011. Varhaiskasvatuksen käsikirja. Toim. Hujala, E., Turja, L. Juva. Bookwell Oy.

Repo R. 2011. Kestävä kehitys osana päiväkodin arkea. Lastentarha 1/11.

Stakes. 2005. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. Saarijärvi 2005. Gumme-
rus kirjapaino Oy.

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. 2011. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet.
Viitattu 11.9.2011. [http://www.thl.fi/fi_FI/web/kasvunkumppanit-
fi/lait/varhaiskasvatus/linjaavat/vasu-asiakirja](http://www.thl.fi/fi_FI/web/kasvunkumppanit-fi/lait/varhaiskasvatus/linjaavat/vasu-asiakirja)

Tiensuu J. 2005. Ei ole sama kuka lastasi kasvattaa. 1. painos. Edufin.

UN Documents Cooperation Circles. 2008. Agenda 21 Chapter 36. Viitattu
2.10.2011. <http://www.un-documents.net/a21-36.htm#f2>

Unicef. 1989. YK:n yleissopimus lapsen oikeuksista. Viitattu 11.9.2011.
http://www.unicef.fi/Lapsen_oikeuksien_sopimus_koko

Unicef. 2011. Mikä on lapsen oikeuksien sopimus. Viitattu 11.9.2011.
<http://www.unicef.fi/mika-on-lapsen-oikeuksien-sopimus>

Wolff, L. 2004. Ympäristökasvatuksen käsikirja. Toim. Cantell, H. Juva. WS
Bookwell Oy.

Yle. Kestävä kehitys. Viitattu 11.9.2011. http://oppiminen.yle.fi/kestava_kehitys

Ympäristöministeriö. 2011. Kestävä kehitys. Viitattu 11.9.2011.
<http://www.ymparisto.fi/default.asp?contentid=384025&lan=FI>

Vaasan kasvat- ja opetusvirasto
Varhaiskasvatusjohtaja
Lillemor Gammelgård
Vaasanpuistikko 16
65100 VAASA

HAKEMUS

17.6.2011

TUTKIMUSLUPAHAKEMUS

Olen sosionomiopiskelija Vaasan ammattikorkeakoulusta. Olen aloittanut opintoni syksyllä 2008, ja teen nyt opinnäytetyötäni. Haen teiltä lupaa tutkimukseeni liittyen opinnäytetyöhöni.

Opinnäytetyöni aiheena on kestävä kehitys Vaasan kaupungin päiväkodeissa. Tutkimukseni tarkoitus on selvittää kuinka kestävä kehitys näkyy Vaasan kaupungin päiväkotien toiminnassa. Tutkimukseni tarkoitus on myös nostaa pinnalle ajankohtainen aihe päiväkotimaailmassa. Kyselylomakkeet toimitan kasvatushenkilöstölle viiteen suomalaiseen päiväkotiin.

Tutkimuksen tekemisessä noudatan salassapitovelvollisuutta.

Opinnäytetyöni ohjaa sosiaalialan osastonjohtaja Hans Frantz
e-mail: hans.frantz@puv.fi, puh: 040-743 7584

Ystävällisin terveisin,

Ida Kniivilä
Poikkikuja 6 B 1
65100 VAASA

puh: 050-524 4879
e-mail: e0800577@puv.fi

KESTÄVÄN KEHITYKSEN TUKEMINEN VAASAN KAUPUNGIN PÄIVÄKODEISSA

Hei,

olen viimeisen vuoden sosionomi opiskelija Vaasan ammattikorkeakoulusta. Opinnäytetyöni ja siihen liittyvän tutkimuksen tarkoitus on selvittää, kuinka Vaasan kaupungin päiväkotien toiminnassa otetaan huomioon kestävän kehityksen tukeminen ja kuinka se näkyy päiväkodin toiminnassa.

Toivoisinkin nyt teidän vastaavan kahdeksaan alla olevaan kysymykseen, harkiten oman päiväkotinne ja ryhmänne toimintaa kestävän kehityksen näkökulmasta.

Liitteenä vielä tiivistelmä kestävästä kehityksestä.

Lisätietoja:

Ida Kniivilä

Puh: 050-5244879

S-posti: e0800577@edu.vamk.fi

1. Kuinka kestävä kehitys näkyy päiväkotinne/ryhmänne jokapäiväisessä toiminnassa?

2. Onko päiväkodissanne käytössä menetelmiä, ohjelmia tai yhdessä sovittuja toimintatapoja jotka tukevat mielestäsi kestäväää kehitystä?

3. Mitä päiväkotinne/ryhmänne toiminnassa voitaisiin muuttaa, jotta toiminta tukisi paremmin kestäväää kehitystä?

4. Kuinka otat kestävän kehityksen huomioon toimintaa suunnitellessasi?

5. Onko päiväkodissanne oma kestävän kehityksen työryhmä?

Kyllä ____

Ei ____

Jos kyllä, kuinka työryhmä on koottu?

6. Koetko kestävän kehityksen huomioon ottamisen päiväkodin arjessa haasteelliseksi?

Kyllä ____ Millä tavalla koet kestävän kehityksen huomioon ottamisen haasteelliseksi?

Ei ____ Miksi kestävän kehityksen huomioon ottaminen ei ole haasteellista?

7. Toivoisitko enemmän opastusta tai koulutusta kestävän kehityksen tukemiseen?

Kyllä ____

Ei ____

Jos kyllä, millaista opastusta kaipaisit? Materiaalia, koulutusta?

8. Sana vapaa! Kerrothan jos sinulla on ajatuksia tai ideoita liittyen päiväkotien kestävään kehitykseen.

KIITOS!😊

Kestävä kehitys

Kestävä kehitys on maailmanlaajuisesti, alueellisesti sekä paikallisesti tapahtuvaa jatkuvaa ja ohjattua kehittämistyötä, jonka tarkoituksena on taata nykyisille ja tuleville sukupolville hyvät elämisen mahdollisuudet (Ympäristöministeriö 2011). Kestävän kehityksen kolme peruselementtiä ovat ekologinen kestävyys taloudellinen kestävyys sekä sosiaalinen ja kulttuurinen kestävyys. (Hallituksen kestävän kehityksen ohjelma 1998, 8.)

Pyrittäessä muuttamaan ihmiskunnan toimintaa kestävän kehityksen suuntaan, on kasvatuksella ja koulutuksella siinä keskeinen asema. Kasvatuksen tehtävä on huolehtia, että kansalaisilla on sellaisia tietoja, taitoja, valmiuksia ja näkemyksiä, että kestävän ja oikeudenmukaisen tulevaisuuden rakentaminen ja kestävään elämäntapaan sitoutuminen onnistuu. (Kestävän kehityksen toimikunnan koulutusjako 2006.) Agenda 21* raportin kasvatusta käsittelevässä luvussa 36. painotetaan, että kasvatuksen keskeinen tehtävä on edistää kansalaisten osallistumista päätöksentekoon, lisätä ympäristötietoisuutta ja eettistä ymmärrystä sekä kestävän kehityksen mukaisia arvoja ja asenteita, taitoja ja toimintaa. (Ympäristöministeriö 2000, 3. Wolff 2004, 21.)

* Vuonna 1992 Rio de Janeirossa, YK:n ympäristö- ja kehityskonferenssissa kokoontui hallitusten sekä kansalaisjärjestöjen ja yksityissektorin edustajia 118 eri maasta. Konferenssissa sovittiin kestävän kehityksen periaatteista, jotka vahvistettiin Agenda 21 toimintaohjelmassa eli 2000-luvun (21.vuosisata) toimintaohjelmassa. (Wolff 2004, 21.)

Vaasan kaupunki – Vasa stad

Kasvatus- ja opetusvirasto

Verket för fostran och utbildning

Varhaiskasvatusosasto / Avdelningen för småbarnsfostran

Päätös - Beslut

5.8.2011

Viranhaltija- Tjänsteinnehavare

Varhaiskasvatusjohtaja - Direktören för småbarnsfostran

Pykälä - Paragraf

67/2011

Dno - Dnr

Esittelijä - Föredragande lg

Asia - Ärende

Tutkimuslupa/Ida Kniivilä

Esitys - Förslag

Vaasan ammattikorkeakoulussa sosionomiksi opiskeleva Ida Kniivilä anoo tutkimuslupaa opinnäytetyötään varten.

Opinnäytetyötutkimuksen aiheena on kestävä kehitys Vaasan kaupungin päiväkodeissa. Tarkoituksena on selvittää kuinka kestävä kehitys näkyy Vaasan kaupungin päiväkotien toiminnassa.

Tutkimus toteutetaan kasvatushenkilöstölle jaettavalla kyselylomakkeella.

Liitteenä tutkimuslupa-anomus, kyselylomake sekä tutkimussuunnitelma.

Päätös - Beslut

Hyväksyn edellyttäen, että valmis opinnäytetyö luovutetaan varhaiskasvatusosastolle ja että tutkimuksen aikana noudatetaan salassapitovelvollisuutta.

Allekirjoitus - Underskrift

Lillemor Gammelgård

Tiedoksianto - För kännedom Vapeopla, I Kniivilä, varhaiskasvatuksen yksiköt

Lisätietoja antaa – Tilläggsuppgifter ges av

Lillemor Gammelgård, vs. varhaiskasvatusjohtaja, 325 2660

Otteen oikeaksi todistaa

Utdragets riktighet bestyrker

Oikaisuvaatimusohje - Anvisning för rättelseyrkande

Päätökseen tyytymätön voi tehdä kirjallisen oikaisuvaatimuksen alla mainitulle viranomaiselle 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista:

Den som är missnöjd med detta beslut kan inom 14 dagar från delfäendet av beslutet framställa ett skriftligt rättelseyrkande till:

Varhaiskasvatus- ja perusopetuslautakunta

PL 2, Vaasanpuistikko 16

65100 VAASA

Nämnden för småbarnsfostran och grundläggande utbildning

PB 2, Vasaesplanaden 16

65100 VASA